

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (otrā palāta)

2015. gada 25. jūnijā *

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Direktīvas 94/19/EK un 97/9/EK — Noguldījumu garantiju un ieguldītāju kompensācijas sistēmas — Uzkrājumu un ieguldījumu instrumenti — Finanšu instruments Direktīvas 2004/39/EK izpratnē — Garantijas izslēgšana — Tieša iedarbība — Nosacījumi Direktīvas 97/9/EK izmantošanai

Lietā C-671/13

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* (Lietuva) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2013. gada 16. decembrī un kas Tiesā reģistrēts 2013. gada 17. decembrī, tiesvedībās, ko ierosinājuši

“Indēliju ir investiciju draudimas” VĮ ,

Virgilijus Vidutis Nemaniūnas ,

piedaloties

Vitoldas Guliavičius ,

bankas “Snoras” AB , likvidācijas procesā.

TIESA (otrā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētāja R. Silva de Lapuerta [*R. Silva de Lapuerta*], tiesneši K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks, kas pilda otrās palātas tiesneša pienākumus, Ž. K. Bonišo [*J.-C. Bonichot*], A. Arabadžijevs [*A. Arabadjiev*] un Ž. L. da Kruss Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*] (referents),

ģenerālvokāts P. Kruss Viljalons [*P. Cruz Villalón*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Alekseev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2014. gada 20. novembra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— “Indēliju ir investiciju draudimas” VĮ vārdā – A. Mažintienė, kurai palīdz V. Drizga un A. Šekštelo, advokatai,

— V. Guliavičius vārdā – G. Subačiūtė un A. Milinis, advokatai,

* Tiesvedības valoda – lietuviešu.

— bankas “Snoras” AB, likvidācijas procesā, vārdā – K. Švirinas un I. Dargužas, advokatai,
— Lietuvas valdības vārdā – V. Kazlauskaitė-Švenčionienė un D. Kriaučiūnas, pārstāvji,
— Eiropas Komisijas vārdā – K.-P. Wojcik un A. Steiblytė, pārstāvji,
noklausījusies ģenerālvokāta secinājumus 2015. gada 26. februāra tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 30. maija Direktīvas 94/19/EK par noguldījumu garantiju sistēmām (OV L 135, 5. lpp.), kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 11. marta Direktīvu 2009/14/EK (OV L 68, 3. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 94/19”), 1. panta 1. punktu, 3. panta 1. punktu un 7. panta 1. un 2. punktu, Direktīvas 94/19 I pielikuma 12. punktu, kā arī Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 3. marta Direktīvas 97/9/EK par ieguldītāju kompensācijas sistēmām (OV L 84, 22. lpp.) 2. panta 2. un 3. punktu un 4. panta 1. un 2. punktu.
- 2 Šis lūgums tika iesniegts tiesvedībā, ko ierosinājuši “Indēliju ir investīciju draudimas” VĮ (turpmāk tekstā – “IID”) un M. Nemaniūnas par līguma par noguldījumu sertifikāta iegādi un vairāku līgumu par parakstīšanos uz obligācijām spēkā esamību.

Atbilstošās tiesību normas

Savienības tiesības

- 3 Padomes 1986. gada 8. decembra Direktīvas 86/635/EEK par banku un citu finanšu iestāžu gada pārskatiem un konsolidētajiem pārskatiem (OV L 372, 1. lpp.) 20. panta 1. punktā attiecībā uz 3. posteni par saistībām, kas apliecinātas ar vērtspapīriem, ir noteikts:

“Šajā postenī iekļauj gan parāda vērtspapīrus, gan saistības, kas apliecinātas ar tirgojamiem vērtspapīriem, un jo īpaši noguldījumu sertifikātus, īstermiņa parādzīmes (“bons de caisse”) un saistības, kas izriet no pašu pārvedu vekseliem un vekseliem.”

- 4 Direktīvas 94/19 preambulas 16. un 18. apsvērumā ir teikts:

“[...] šajā direktīvā paredzētais zemākais garantijas līmenis tomēr nedrīkst atstāt pārāk lielu daļu noguldījumu bez aizsardzības gan patērētāju aizsardzības, gan finanšu sistēmas stabilitātes interesēs;
[..]

[..]

[..] dalībvalstīm ir jābūt iespējai garantijas, ko paredz noguldījumu garantiju sistēmas, neattiecināt uz dažām īpaši uzskaitītām noguldījumu vai noguldītāju kategorijām, ja tās neuzskata, ka minētajām ir vajadzīga īpaša aizsardzība.”

5 Šīs direktīvas 1. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Šajā direktīvā:

- 1) “noguldījums” ir jebkāds kredīta atlikums, ko veido kontā atlikušie līdzekļi vai īslaicīgas situācijas, kuras rada parasti banku darījumi, un ko kredītiestādei ir jāatmaksā saskaņā ar normatīvajos aktos un līgumos paredzētajiem nosacījumiem, kā arī jebkādi parādi, ko apliecina kredītiestādes izdots sertifikāts.

[..]”

6 Šīs pašas direktīvas 3. panta 1. punktā ir noteikts:

“Katra dalībvalsts nodrošina to, ka tās teritorijā tiek ieviesta un oficiāli atzīta viena vai vairākas noguldījumu garantiju sistēmas. Izņemot gadījumus, kas ir paredzēti šā punkta otrajā daļā un 4. punktā, attiecīgajā dalībvalstī saskaņā ar Direktīvas 77/780/EEK 3. pantu licencētas kredītiestādes nedrīkst pieņemt noguldījumus, ja tās nav šādas sistēmas dalībnieces.

[..]”

7 Direktīvas 94/19 7. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1. Dalībvalstis nodrošina, ka katra noguldītāja noguldījumu kopapjoma segums ir vismaz EUR 50 000, ja noguldījumi nav pieejami.

[..]

2. Dalībvalstis var noteikt, ka garantiju var neattiecināt uz dažu kategoriju noguldītājiem vai noguldījumiem, vai arī tiem var piešķirt zemāku garantiju līmeni. Šie izņēmumi ir uzskaitīti I pielikumā.”

8 Minētās direktīvas I pielikuma “7. panta 2. punktā minēto izņēmumu saraksts” 12. punktā ir noteikts:

“Tās pašas kredītiestādes emitēti parāda vērtspapīri, kā arī saistības, ko rada tās pārvedu vekseļi un vekseļi.”

9 Direktīvas 97/9 preambulas 9. apsvērumā ir noteikts:

“tā kā ieguldījumu sabiedrības jēdziens aptver arī kredītiestādes, kam ir atļauts sniegt ieguldījumu pakalpojumus; tā kā arī šīm kredītiestādēm jāpiedalās ieguldītāju kompensācijas sistēmā, kas nodrošinātu to ieguldījumu darījumus; tā kā tomēr nav jāparedz, ka šādas kredītiestādes piedalās divās atsevišķās sistēmās, ja viena sistēma atbilst gan šīs direktīvas prasībām, gan prasībām [..] Direktīvā 94/19/EK [..]; tā kā tomēr, ja ieguldījumu sabiedrība ir kredītiestāde, dažos gadījumos var būt grūti atšķirt noguldījumus, uz kuriem attiecas Direktīva 94/19/EK, no naudas, kas atrodas turējumā sakarā ar ieguldījumu darījumiem; tā kā jāļauj dalībvalstīm noteikt, kuru no direktīvām piemērot attiecīga prasījuma gadījumā.”

10 Direktīvas 97/9 1. panta 3. punktā ir noteikts, ka “finanšu instrumentiem” šīs direktīvas mērķiem ir uzskatāmi instrumenti, kas minēti Padomes 1993. gada 10. maija Direktīvas 93/22/EEK par ieguldījumu pakalpojumiem vērtspapīru jomā (OV L 141, 27. lpp.) pielikuma B iedaļā.

11 Direktīvas 97/9 1. panta 4. punktā ieguldītājs ir definēts kā “jebkura persona, kas sakarā ar ieguldījuma darījumu uztic naudu vai finanšu instrumentus ieguldījumu sabiedrībai”.

12 Šīs direktīvas 2. panta 2. un 3. punktā ir noteikts:

“2. Sistēma paredz ieguldītājiem nodrošinājumu saskaņā ar 4. pantu, ja:

- kompetentās iestādes ir atzinušas, ka pēc to ieskata ieguldījumu sabiedrība ar tās finanšu stāvokli tieši saistītu iemeslu dēļ attiecīgajā brīdī nespēj pildīt saistības, kas rodas no ieguldītāju prasījumiem, un tuvākajā laikā nespēs tās pildīt,

vai arī

- tiesu iestāde ar ieguldījumu sabiedrības finanšu stāvokli tieši saistītu iemeslu dēļ ir pieņēmusi lēmumu, kas attiecībā uz ieguldītājiem atceļ iespēju apmierināt to prasījumus

neatkarīgi no tā, kas notiek vispirms.

Nodrošinājumu paredz prasījumiem, kas ceļas no ieguldījumu sabiedrības nespējas:

- atmaksāt no ieguldītājiem saņemto naudas aizdevumu vai ieguldītājiem piederošu un sakarā ar ieguldījumu darījumiem viņu vārdā turētu naudu

vai

- atdot ieguldītājiem visus finanšu instrumentus, kas tiem pieder un ko sakarā ar ieguldījumu tur, pārziņa vai pārvalda viņu vārdā

saskaņā ar likumos un līgumos ietvertajiem nosacījumiem.

3. Visus prasījumus, ko saskaņā ar 2. punktu izvirza pret kredītiestādi, uz kuru attiecīgā dalībvalstī attiecas gan šī direktīva, gan Direktīva 94/19/EK, minētā dalībvalsts pēc sava ieskata attiecina uz sistēmu, ko nosaka viena vai otra no minētajām direktīvām. Ne par vienu prasījumu šajās direktīvās paredzēto kompensāciju nevar piešķirt vairāk kā vienu reizi.”

13 Direktīvas 97/9 4. panta 1. un 2. punktā ir noteikts:

“1 Dalībvalstis nodrošina, ka attiecībā uz prasījumiem, kas minēti 2. panta 2. punktā, sistēmas paredz katram ieguldītājam nodrošinājumu, kas nav mazāks par [EUR] 20 000.

Līdz 1999. gada 31. decembrim dalībvalstis, kurās šīs direktīvas pieņemšanas brīdī nodrošinājums ir mazāks par [EUR] 20 000, drīkst paturēt spēkā šo mazāko nodrošinājuma līmeni ar noteikumu, ka tas nav mazāks par [EUR] 15 000. Šo iespēju var izmantot arī dalībvalstis, uz kurām attiecas Direktīvas 94/19/EK 7. panta 1. punkta otrās daļas pārejas noteikumi.

2. Dalībvalstis var noteikt, ka uz dažiem ieguldītājiem neattiecas sistēmas nodrošinājums vai tiem piešķirams zemāka līmeņa nodrošinājums. Šie izņēmumi ir uzskaitīti I pielikumā.”

14 Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvas 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK (OV L 145, 1. lpp.), I pielikuma C iedaļā ir noteikts šajā direktīvā minēto finanšu instrumentu saraksts. Tā 2. punktā naudas tirgus instrumenti ir ietverti finanšu instrumentu jēdzienā.

- 15 Direktīvas 2004/39 4. panta 1. punkta 19. apakšpunktā naudas tirgus instrumenti ir definēti šādi:

“naudas tirgus instrumenti” ir tie finanšu instrumenti, kurus parasti tirgo naudas tirgū, piemēram, valsts iekšējā aizņēmuma parādzīmes, noguldījumu sertifikāti un īstermiņa parāda vērtspapīri, izņemot maksāšanas instrumentus”.

Lietuvas tiesības

- 16 Lietuvas 2002. gada 20. jūnija Likuma Nr. IX-975 par noguldījumu un saistību pret ieguldītājiem apdrošināšanu (*Žin.*, 2002, Nr. 65-2635; turpmāk tekstā – “Likums par noguldījumu apdrošināšanu”), ar kuru Lietuvas tiesībās tiek transponētas Direktīvas 94/19 un 97/9, 2. panta 3. punktā ir noteikts:

“noguldītājs” ir “fiziska vai juridiska persona, kurai ir noguldījums bankā, bankas filiālē vai krājaizdevu sabiedrībā, izņemot personas, kuru noguldījumi saskaņā ar šī likuma normām nevar būt apdrošināšanas priekšmets. [...]”

- 17 Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 3. panta 1., 2. un 4. punktā ir noteikts:

“1. Noguldījumu apdrošināšanas priekšmets ir noguldītāju veiktie noguldījumi litos un ārvalstu valūtā: Amerikas Savienoto Valstu dolāros, euro un Eiropas Savienības dalībvalstu un Eiropas Ekonomikas zonas dalībvalstu valūtās (turpmāk tekstā – “ārvalstu valūtas”).

2. Saistību pret ieguldītājiem apdrošināšanas priekšmets ir saistības attiecībā uz vērtspapīru (neatkarīgi no tā, kādā valūtā tie ir izdoti) vai līdzekļu litos vai ārvalstu valūtā atdošanu ieguldītājiem.

[..]

4. Pašas apdrošinātās personas izdoti parāda vērtspapīri (noguldījumu sertifikāti), saistības, kas izriet no tās pieņemtajām parādzīmēm un vekseliem, kā arī hipotekārās ķīlu zīmes, kas izdotas saskaņā ar Lietuvas likumu par hipotekārājām ķīlu zīmēm un hipotekāro kredītu [...], nevar būt apdrošināšanas priekšmets.”

- 18 Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 9. panta 1. punkts ir formulēts šādi:

“Tiesības uz apdrošināšanas kompensāciju ieguldītājam rodas, sākot no apdrošinātā notikuma iestāšanās dienas. Ieguldītājs tiesības saņemt apdrošināšanas kompensāciju dienā, kad īstenojas apdrošinātais notikums, iegūst tikai tad, ja apdrošinātā persona ir pārskaitījusi vai izmantojusi ieguldītāja parādu vērtspapīrus un (vai) līdzekļus bez viņa piekrišanas. Aprēķinot apdrošināšanas atlīdzību, kas maksājama atbilstoši saistībām pret ieguldītājiem, šajās saistībās ietver vienīgi tos ieguldītāja vērtspapīrus un līdzekļus, kurus apdrošinātais ieguldītājam nevar atdot.”

Pamatlietas un prejudiciālie jautājumi

- 19 2011. gada 17. janvārī *V. Guliavičius* ar bankas “*Snoras*” AB (turpmāk tekstā – “*Snoras*”) noslēdza līgumu par inflācijai piesaistīta noguldījumu sertifikāta iegādi.
- 20 2011. gada 9. martā, 14. jūlijā, 26. septembrī un 6. oktobrī *V. V. Nemaniūnas* ar *Snoras* noslēdza līgumus par parakstīšanos uz obligācijām.
- 21 Ar Lietuvas valdības 2011. gada 16. novembra lēmumu *Snoras* darbība tika apturēta. 2011. gada 24. novembrī Lietuvas Centrālā banka vērsās tiesā par *Snoras* maksātnespējas procesa uzsākšanu.

- 22 *V. Guliavičius* un *V. V. Nemaniūnas* cēla prasības tiesā, lūdzot atzīt par spēkā neesošiem ar *Snoras* noslēgtos līgumus, ar pamatojumu, ka šī banka viņiem ir sniegusi maldinošu un nepilnīgu informāciju par, pirmkārt, garantijas piemērošanu iegādātajiem instrumentiem un, otrkārt, *Snoras* finansiālo stāvokli.
- 23 Ar 2013. gada 6. maija rīkojumu *Vilniaus apygardos teismas* noraidīja *V. Guliavičius* prasību. Ar 2013. gada 29. jūlija rīkojumu *Lietuvos apeliacinis teismas* apmierināja viņa apelācijas sūdzību, atcēla pirmās instances tiesas rīkojumu un atzina par spēkā neesošu viņa noslēgto līgumu par noguldījuma sertifikāta iegādi.
- 24 *IID* ir valsts uzņēmums, kura uzdevums ir garantēt noguldījumu un ieguldījumu aizsardzību kredītiestāžu maksātnespējas gadījumā. Ar iesniedzējtiesā iesniegtu kasācijas sūdzību *V. Guliavičius* ierosinātajā tiesvedībā šis uzņēmums lūdz atcelt *Lietuvos apeliacinis teismas* 2013. gada 29. jūlija rīkojumu.
- 25 Ar 2012. gada 7. decembra rīkojumu *Vilniaus apygardos teismas* noraidīja *V. V. Nemaniūnas* prasību. Lemjot par viņa iesniegto apelācijas sūdzību, *Lietuvos apeliacinis teismas* apstiprināja pirmās instances tiesas rīkojumu. Ar iesniedzējtiesā iesniegtu kasācijas sūdzību *V. V. Nemaniūnas* lūdz atcelt apelācijas instances tiesas spriedumu.
- 26 *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* uzskata, ka tās izskatāmās lietas ir jāizspriež, ņemot vērā Savienības tiesisko regulējumu par *V. Guliavičius* un *V. V. Nemaniūnas* kā noguldītāju vai ieguldītāju aizsardzību.
- 27 Šajā ziņā iesniedzējtiesa vaicā, pirmkārt, par aizsardzību, kāda attiecas uz *V. Guliavičius* iegādāto noguldījuma sertifikātu. No vienas puses, tā norāda, ka ar Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 3. panta 4. punktu Lietuvas Republika ir izvēlējusies izmantot Direktīvas 94/19 7. panta 2. punktā un tās I pielikuma 12. punktā paredzēto izņēmumu, tādējādi no šajā direktīvā paredzētās garantijas izslēdzot tādus vērtspapīrus kā noguldījuma sertifikātus, par kuru ir runa pamatlietā. No otras puses, tā uzdod jautājumu par to, vai šāda izslēgšana var tikt piemērota vienīgi tādiem kredītiestādes emitētiem parāda vērtspapīriem, kuriem konkrēti piemīt galvenās finanšu instrumenta iezīmes Direktīvu 97/9 un 2004/39 izpratnē.
- 28 Otrkārt, *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* šaubās par pareizu attiecīgo direktīvu transponēšanu. Šajā ziņā tā būtībā norāda, ka ar atsaucēm uz Direktīvu 94/19 Direktīvas 97/9 preambulas 9. apsvērumā un 2. panta 3. punktā Savienības likumdevējs ir radījis sistēmu, kurā tādu finanšu instrumentu kā noguldījumu sertifikāti un obligācijas, kas ir pamatlietu priekšmets, īpašnieki katrā ziņā ir jāaizsargā ar vienu no šīm direktīvām. Savukārt Lietuvas tiesībās Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 3. panta 4. punktā no garantiju sistēmas vienīgi vispārēji ir izslēgti visi parāda vērtspapīri, tādējādi tostarp noguldījumu sertifikāti un obligācijas, neparedzot alternatīvu aizsardzības kārtību. Šāda vispārēja izslēgšana tādu vērtspapīru īpašniekus kā pamatlietā atstājot bez aizsardzības.
- 29 Treškārt, *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* ir šaubas par Direktīvas 97/9 pareizu transponēšanu, jo Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 9. panta 1. punktā ir paredzēts papildu nosacījums salīdzinājumā ar direktīvu, lai varētu saņemt šajā tiesību normā paredzēto garantiju, proti, ka ieguldītājs tiesības saņemt apdrošināšanas kompensāciju iegūst tikai tad, ja ieguldījumu uzņēmums ir nodevis vai izmantojis ieguldītāja parādu vērtspapīrus un/vai līdzekļus bez viņa piekrišanas.
- 30 Šādos apstākļos *Lietuvos Aukščiausiasis Teismas* nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:
- “1) Vai Direktīvas 94/19 7. panta 2. punkta noteikumi kopā ar tās I pielikuma 12. punkta noteikumiem ir jāsaprot un jāinterpretē tādējādi, ka tad, ja dalībvalsts no iespējas saņemt kompensāciju izslēdz personas, kas veikušas noguldījumus kredītiestādē, kurai pieder tās izdoti parāda vērtspapīri (noguldījumu sertifikāti), šis izņēmums var tikt piemērots tikai tad, ja minētie

noguldījumu sertifikāti pilnībā atbilst (tiem piemīt) visām finanšu instrumenta iezīmēm Direktīvas 2004/39 izpratnē (ņemot vērā arī citus Eiropas Savienības tiesību aktus, piemēram, Eiropas Centrālās bankas Regulu Nr. 25/2009), tostarp tiem piemīt apgrozāmība sekundārajā tirgū?

- 2) Ja attiecīgā dalībvalsts izvēlas transponēt Direktīvas 94/19 un 97/9 valsts tiesībās tādējādi, ka noguldītāju un ieguldītāju aizsardzības sistēmas tiek paredzētas vienā tiesību aktā (vienā likumā), vai Direktīvas 94/19 7. panta 2. punkta noteikumi kopā ar I pielikuma 12. punkta noteikumiem un Direktīvas 97/9 2. panta 2. punkts, ņemot vērā Direktīvas 97/9 2. panta 3. punktu, ir jāsaprot un jāinterpretē tādējādi, ka nav iespējams, ka pastāv tāda situācija, ka uz noguldījuma sertifikātu un obligāciju īpašniekiem neattiecas neviena aizsardzības (garantiju) sistēma iepriekš minēto direktīvu izpratnē?
- 3) Ņemot vērā faktu, ka saskaņā ar valsts tiesisko regulējumu neviena no Direktīvās 94/19 un 97/9 paredzētajām iespējamajām aizsardzības sistēmām nav piemērojama kredītiestādes emitētu noguldījuma sertifikātu un obligāciju īpašniekiem:
 - a) Vai Direktīvas 94/19 3. panta 1. punkta, 7. panta 1. punkta (kas grozīts ar Direktīvu 2009/14) un 10. panta 1. punkta noteikumi, skatot tos kopā ar šīs direktīvas 1. panta 1. punktu, kurā ir iekļauta noguldījuma definīcija, ir pietiekami skaidri, precīzi, beznosacījumu un tādi, ar kuriem indivīdam tiek piešķirtas tiesības, lai privātpersonas varētu uz tiem balstīties valsts tiesā, lai pamatotu savas prasības par kompensācijas izmaksu pret [dalīb]valsts izveidotu garantijas iestādi, kura ir atbildīga par minētās kompensācijas izmaksu?
 - b) Vai Direktīvas 97/9 2. panta 2. punkta un 4. panta 1. punkta noteikumi ir pietiekami skaidri, precīzi, beznosacījumu un tādi, ar kuriem indivīdam tiek piešķirtas tiesības, lai privātpersonas varētu uz tiem balstīties valsts tiesā, lai pamatotu savas prasības par kompensācijas izmaksu pret [dalīb]valsts izveidotu garantijas iestādi, kura ir atbildīga par minētās kompensācijas izmaksu?
 - c) Ja atbilde uz trešo a) un trešo b) jautājumu ir apstiprinoša, kuru no divām iespējamām aizsardzības sistēmām valsts tiesai ir jāizvēlas piemērot, izlemjot tādu strīdu starp privātpersonu un kredītiestādi, kurā ir iesaistīta [dalīb]valsts izveidota garantijas iestāde, kas atbild par noguldītāju un ieguldītāju aizsardzības sistēmu darbību?
- 4) Vai Direktīvas 97/9 2. panta 2. punkta un 4. panta 2. punkta noteikumi (kopā ar minētās direktīvas I pielikumu) ir jāsaprot un jāinterpretē tādējādi, ka tie liedz tādu valsts tiesību aktu pastāvēšanu, saskaņā ar kuriem ieguldītāju kompensācijas sistēma nav piemērojama ieguldītājiem, kuriem pieder parāda vērtspapīri, ko emitējusi kredītiestāde, finanšu instrumenta veida dēļ (parāda vērtspapīri) un ņemot vērā faktu, ka apdrošinātais uzņēmums (kredītiestāde) nav pārskaitījis vai izmantojis ieguldītāju līdzekļus vai vērtspapīrus bez viņu piekrišanas? Vai, interpretējot iepriekš minētos Direktīvas 97/9 noteikumus par ieguldītāju aizsardzību, nozīme ir tam, ka kredītiestāde, kura ir emitējusi konkrētos parāda vērtspapīrus (emitents), vienlaikus ir arī šo finanšu instrumentu turētājs (starpnieks) un ka ieguldītāju līdzekļi netiek nošķirti no pārējiem kredītiestādes līdzekļiem?"

³¹ Ar Tiesas priekšsēdētāja rīkojumu *Indēliju ir investīciju draudimas un Nemaniūnas* (C-671/13, EU:C:2014:225) iesniedzējtiesas pieteikums par šī lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izskatīšanu paātrinātā procedūrā, kas paredzēta Tiesas Reglamenta 105. pantā, tika noraidīts.

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

- 32 Ar savu pirmo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 94/19 7. panta 2. punkts un tās I pielikuma 12. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja dalībvalstis izslēdz no šajā direktīvā paredzētās garantijas kredītiestādes emitētus noguldījuma sertifikātus, tās var šo izslēgšanu attiecināt vienīgi uz tādiem sertifikātiem, kuriem piemīt visas finanšu instrumenta iezīmes Direktīvas 2004/39 izpratnē.
- 33 Šajā ziņā vispirms ir jānorāda, ka ne Direktīvas 94/19 7. panta 2. punktā, ne tās I pielikuma 12. punktā attiecībā uz izslēgšanu no noguldījumu garantijas nav paredzēts, ka attiecīgajiem instrumentiem jāpiemīt visām finanšu instrumenta iezīmēm Direktīvas 2004/39 izpratnē.
- 34 Tomēr, ņemot vērā Direktīvas 94/19 prasības, ir nepieciešams, lai instrumenti, uz kuriem attiecas dalībvalstu veiktā izslēgšana, būtu instrumenti, kas ietilpst Direktīvas 94/19 piemērošanas jomā.
- 35 Saskaņā ar Direktīvas 94/19 1. panta 1. punktu šajā direktīvā jēdziens “noguldījums” ietver, pirmkārt, “jebkādu kredīta atlikumu, ko veido kontā atlikušie līdzekļi vai īslaicīgas situācijas, kuras rada parasti banku darījumi”, un, otrkārt, “jebkādas parādas, ko apliecina kredītiestādes izdots sertifikāts”.
- 36 Tādējādi no šīs tiesību normas formulējuma izriet, ka šajā direktīvā jēdziens “noguldījums” netiek definēts ar atsauci uz finanšu instrumenta iezīmēm Direktīvas 2004/39 izpratnē. Tāpat no šīs tiesību normas izriet, ka tas, kas raksturo otro noguldījumu veidu, ir tas, ka to apliecina nododams vērtspapīrs, kas tādējādi ļauj tirgot ar to saistītās prasījuma tiesības.
- 37 Šo pēdējo secinājumu apstiprina Komisijas 1992. gada 4. jūnija priekšlikums Direktīvai 94/19 (COM(92) 188, galīgā redakcija, OV C 163, 6. lpp.), kura 1. pantā ir skaidra atsauce uz “prasījumiem, kas apliecināti ar tirgojamiem vērtspapīriem”. Šajā ziņā jānorāda arī, ka Direktīvas 86/635 20. pantā, uz kuru ir atsauce priekšlikumā Direktīvai 94/19, ir precizēts, ka ar vērtspapīriem apliecinātas saistības ir “gan parāda vērtspapīri, gan saistības, kas apliecinātas ar tirgojamiem vērtspapīriem, un jo īpaši noguldījumu sertifikāti”.
- 38 Tādējādi Direktīvas 94/19 7. panta 2. punkts un tās I pielikuma 12. punkts, skatīti kopā, neaizliedz tādas valsts tiesību aktus kā Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 3. panta 4. punkts, ar kuru no noguldījumu garantijas ir izslēgti “pašas apdrošinātās personas izdoti parāda vērtspapīri (noguldījumu sertifikāti)”, ja šie vērtspapīri ir tirgojami.
- 39 Iesniedzējtiesai ir jāpārlicinās, vai *V. Guliavičius* noguldījuma sertifikātam piemīt šāda īpašība.
- 40 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 94/19 7. panta 2. punkts un tās I pielikuma 12. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis var izslēgt no šajā direktīvā paredzētās garantijas kredītiestādes emitētus noguldījuma sertifikātus, ja tiem ir tirgojamu vērtspapīru raksturs – kas ir jānosaka iesniedzējtiesai –, un nav jāpārlicinās, vai šiem sertifikātiem piemīt visas finanšu instrumenta iezīmes Direktīvas 2004/39 izpratnē.

Par otro jautājumu

- 41 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 94/19 un 97/9 ir jāinterpretē tādējādi, ka uz kredītiestādes emitētiem parāda vērtspapīriem, konkrēti, noguldījuma sertifikātiem un obligācijām, var neattiekties neviena no šajās direktīvās paredzētajām garantiju sistēmām.

- 42 Šī otrā jautājuma pamatā ir pieņēmums, ka uz noguldījuma sertifikātiem, par kuriem ir runa pamatlietā, attiecas izslēgšana no Direktīvā 94/19 paredzētās garantijas, par kuru ir izlēmis Lietuvas likumdevējs, pamatojoties uz šīs direktīvas I pielikuma 12. punktu. Šādā gadījumā iesniedzējtiesa vēlas uzzināt, vai Savienības tiesībām atbilst valsts tiesību akti, ar kuriem, kā Lietuvas tiesību aktos, ir veikta kopīga Direktīvu 94/19 un 97/9 transponēšana, vispārīgi izslēdzot šādus sertifikātus no abām šajās divās direktīvās paredzētajām garantiju shēmām, tādējādi atstājot to īpašniekus bez jebkādas aizsardzības.
- 43 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, ņemot vērā atšķirības starp “noguldījuma” un “finanšu instrumenta” jēdzieniem, kas ietverti attiecīgi Direktīvās 94/19 un 97/9, uz vienu un to pašu parāda vērtspapīru, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, var vienlaicīgi attiekties abi šie jēdzieni un tādējādi šo abu direktīvu piemērošanas jomas, par ko ir jāpārlicinās iesniedzējtiesai.
- 44 Šajās abās direktīvās paredzētās garantiju sistēmas ir saistītas ar dažādiem nosacījumiem, it īpaši saistībā ar izslēgšanu. Direktīvas 94/19 7. panta 2. punktā un tās I pielikuma 12. punktā ir paredzēta izslēgšana, pamatojoties vai nu uz noguldītāju veidu, vai uz noguldījumu veidu, savukārt Direktīvas 97/9 4. panta 2. punktā ir paredzēta izslēgšana atkarībā vienīgi no ieguldītāju veida.
- 45 Šādos apstākļos, lai gan Savienības tiesības dalībvalstij neliedz izvēlēties transponēt Direktīvas 94/19 un 97/9 ar vienu tiesību aktu, tomēr, kā uzsvērts Direktīvas 97/9 preambulas 9. apsvērumā, ar šo tiesību aktu izveidotajai sistēmai ir jāatbilst abu direktīvu prasībām.
- 46 Tādējādi, ja, kā pamatlietā, valsts likumdevējs ir izmantojis Direktīvas 94/19 I pielikuma 12. punktā sniegto iespēju izslēgt attiecīgo prasījumu veidu no šajā direktīvā paredzētās garantiju sistēmas piemērošanas jomas, apstāklis, ka šis likumdevējs šo direktīvu un Direktīvu 97/9 ir transponējis ar vienu tiesību aktu, nevar būt tādas sekas, ka šis prasījumu veids tiek izslēgts arī no Direktīvā 97/9 paredzētās aizsardzības sistēmas, atskaitot šīs pēdējās direktīvas 4. panta 2. punktā paredzētajos apstākļos.
- 47 Ņemot vērā iepriekšminēto, uz otro jautājumu jāatbild, ka Direktīvas 94/19 un 97/9 ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja uz prasījumiem pret kredītiestādi var vienlaicīgi attiekties gan “noguldījuma” jēdziens Direktīvas 94/19 nozīmē, gan “finanšu instrumenta” jēdziens Direktīvas 97/9 nozīmē, bet valsts likumdevējs ir izmantojis Direktīvas 94/19 I pielikuma 12. punktā sniegto iespēju izslēgt šos prasījumus no šajā direktīvā paredzētās garantiju sistēmas, šādas izslēgšanas sekas nevar būt tādas, ka šie prasījumi tādējādi ir izslēgti arī no Direktīvā 97/9 paredzētās aizsardzības sistēmas, atskaitot šīs pēdējās direktīvas 4. panta 2. punktā paredzētajos apstākļos.

Par ceturto jautājumu

- 48 Ar savu ceturto jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 97/9 2. panta 2. punkts un 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, atbilstoši kuram iespēja izmantot šajā direktīvā paredzēto kompensēšanas sistēmu ir atkarīga no tā, ka attiecīgā kredītiestāde ir pārskaitījusi vai izmantojusi attiecīgos līdzekļus vai vērtspapīrus bez ieguldītāja piekrišanas.
- 49 Attiecībā uz Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 9. panta 1. punktā paredzēto nosacījumu no Direktīvas 97/9 analīzes izriet, ka, lai varētu izmantot tajā paredzēto garantiju, ieguldītāju prasījumiem ir jāatbilst šīs direktīvas 2. panta 2. punktā paredzētajiem nosacījumiem. Turklāt šīs direktīvas I pielikumā ir ietverts tādu ieguldītāju saraksts, kuri atbilstoši šīs pašas direktīvas 4. panta 2. punktam var tikt izslēgti no sistēmas nodrošinājuma vai kuriem var tikt piešķirts zemāka līmeņa nodrošinājums.
- 50 No lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu izriet, ka kredītiestādes emitētu obligāciju īpašnieki var izmantot Direktīvā 97/9 paredzēto garantiju tikai tad, ja ir izpildīts Likuma par noguldījumu apdrošināšanu 9. panta 1. punktā paredzētais nosacījums par piekrišanas neesamību.

- 51 Šajā ziņā jānorāda, ka šāds nosacījums Direktīvā 97/9 nav prasīts tam, lai ieguldītāji varētu izmantot tajā paredzēto aizsardzības sistēmu. Turklāt tādi ieguldītāji, kas ir šādu finanšu instrumentu īpašnieki, kā *V. V. Nemaniūnas* vienā no pamatlīnām, nav minēti starp ieguldītājiem, kas atbilstoši Direktīvas 97/9 I pielikumam var tikt izslēgti no šīs sistēmas.
- 52 Ņemot vērā iepriekš minēto, uz ceturto jautājumu ir jāatbild, ka Direktīvas 97/9 2. panta 2. punkts un 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlīnā, atbilstoši kuram iespēja izmantot šajā direktīvā paredzēto kompensēšanas sistēmu ir atkarīga no tā, vai attiecīgā kredītiestāde ir pārskaitījusi vai izmantojusi attiecīgos līdzekļus vai vērtspapīrus bez ieguldītāja piekrišanas.

Par trešo jautājumu

- 53 Ar savu trešo iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Direktīvas 94/19 un 97/9 ir jāinterpretē tādējādi, ka tai ir pienākums nepiemērot valsts tiesisko regulējumu, ar kuru noteiktu parāda vērtspapīru īpašnieki ir prettiesiski izslēgti no šo direktīvu izveidotajām garantiju sistēmām, it īpaši, ciktāl atbilstoši šim valsts tiesiskajam regulējumam iespēja izmantot ieguldītāju kompensēšanas sistēmu ir atkarīga no tā, vai attiecīgā kredītiestāde ir pārskaitījusi vai izmantojusi attiecīgos līdzekļus vai vērtspapīrus bez ieguldītāja piekrišanas.
- 54 Ciktāl izslēgšanu no garantijas, kas izveidota ar Direktīvu 94/19, Lietuvas likumdevējs ir īstenojis tiesiski attiecībā uz tirgojamiem noguldījuma sertifikātiem, kā ir atzīts šī sprieduma 40. punktā, trešais jautājums ir jāsaprot tādējādi, ka tas attiecas vienīgi uz Direktīvu 97/9.
- 55 Kā izriet no šī sprieduma 52. punkta, tāds valsts tiesiskais regulējums kā pamatlīnā, atbilstoši kuram iespēja izmantot šajā direktīvā paredzēto kompensēšanas sistēmu ir atkarīga no tā, vai attiecīgā kredītiestāde ir pārskaitījusi vai izmantojusi attiecīgos līdzekļus vai vērtspapīrus bez ieguldītāja piekrišanas, ir uzskatāms par nesaderīgu ar Direktīvas 97/9 2. panta 2. punktu un 4. panta 2. punktu.
- 56 Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru, piemērojot valsts tiesības, valsts tiesai, kurai ir lūgts tās interpretēt, šī interpretācija ir jāveic, cik iespējams, ievērojot direktīvas saturu un mērķi, lai sasniegtu tajā noteikto rezultātu un tādējādi nodrošinātu atbilstību LESD 288. panta trešajai daļai (spriedums *Marleasing*, C-106/89, EU:C:1990:395, 8. punkts).
- 57 Gadījumā, ja šāda atbilstīga interpretācija nebūtu iespējama, jāuzsver, ka visos gadījumos, kad direktīvas noteikumi pēc to satura ir bez nosacījumiem un pietiekami precīzi, privātpersonām ir tiesības uz tiem atsaukties valsts tiesās pret dalībvalsti, ja tā nav transponējusi direktīvu noteiktajā termiņā valsts tiesībās vai arī ja tā ir veikusi nepareizu transpozīciju (spriedums *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 33. punkts).
- 58 Šajā gadījumā, kā norādījis ģenerālvokāts savu secinājumu 86. punktā, Direktīva 97/9, ciktāl tā attiecas uz tās aizsargāto situāciju noteikšanu, ir pietiekami skaidra, precīza un beznosacījuma, lai privātpersonas uz to varētu atsaukties tieši.
- 59 Turklāt ir jāatgādina, ka pie tādām organizācijām, attiecībā pret kurām var atsaukties uz tādām direktīvas noteikumiem, kuriem var būt tieša iedarbība, pieder organizācija, kurai neatkarīgi no tās juridiskās formas ar publiskās iestādes aktu ir uzdots – minētajai iestādei īstenojot kontroli – sniegt pakalpojumus sabiedrības interesēs un kurai šajā sakarā ir plašākas pilnvaras salīdzinājumā ar tiesību normām, kas ir piemērojamas attiecībās starp privātpersonām (spriedums *Dominguez*, C-282/10, EU:C:2012:33, 39. punkts). Iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai *IID*, par kuru nav strīda, ka tā uzdevums ir garantēt noguldījumu un ieguldījumu aizsardzību attiecībā uz ieguldītājiem kredītiestāžu maksātnespējas gadījumā, atbilst šiem nosacījumiem.

- 60 Ja tas tā ir, tad, tā kā Direktīva 97/9, ciktāl tā attiecas uz tās aizsargāto situāciju noteikšanu, atbilst prasītajiem nosacījumiem, lai tai būtu tieša iedarbība, valsts tiesai ir jānoraida jebkāda pretēja valsts tiesību norma un tādējādi, nosakot ieguldījumus, uz kuriem attiecas šajā direktīvā paredzētā aizsardzības sistēma, jāatstāj bez piemērošanas nosacījums par līdzekļu izmantošanu bez ieguldītāja piekrišanas.
- 61 Tādējādi uz trešo jautājumu ir jāatbild, ka Direktīva 97/9 ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, ciktāl tā uzskata, ka pamatlietās šī direktīva ir izvirzīta pret organizāciju, kura atbilst nosacījumiem, lai pret to varētu atsaukties uz šīs direktīvas tiesību normām, ir pienākums nepiemērot tādu valsts tiesību normu kā pamatlietā, atbilstoši kurai iespēja izmantot šajā pašā direktīvā paredzēto kompensēšanas sistēmu ir atkarīga no tā, vai attiecīgā kredītiestāde ir pārskaitījusi vai izmantojusi attiecīgos līdzekļus vai vērtspapīrus bez ieguldītāja piekrišanas.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 62 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (otrā palāta) nospriež:

- 1) Eiropas Parlamenta un Padomes 1994. gada 30. maija Direktīvas 94/19/EK par noguldījumu garantiju sistēmām, kas grozīta ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2009. gada 11. marta Direktīvu 2009/14/EK, 7. panta 2. punkts un tās I pielikuma 12. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka dalībvalstis var izslēgt no šajā direktīvā paredzētās garantijas kredītiestādes emitētus noguldījuma sertifikātus, ja tiem ir tirgojamu vērtspapīru raksturs – kas ir jānosaka iesniedzējtiesai –, un nav jāpārlicinās, vai šiem sertifikātiem piemīt visas finanšu instrumenta iezīmes Eiropas Parlamenta un Padomes 2004. gada 21. aprīļa Direktīvas 2004/39/EK, kas attiecas uz finanšu instrumentu tirgiem un ar ko groza Padomes Direktīvas 85/611/EEK un 93/6/EEK un Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvu 2000/12/EK un atceļ Padomes Direktīvu 93/22/EEK, izpratnē;
- 2) Direktīva 94/19, kas grozīta ar Direktīvu 2009/14, un Eiropas Parlamenta un Padomes 1997. gada 3. marta Direktīva 97/9/EK par ieguldītāju kompensācijas sistēmām ir jāinterpretē tādējādi, ka, ja uz prasījumiem pret kredītiestādi var vienlaicīgi attiekties gan “noguldījuma” jēdziens Direktīvas 94/19 nozīmē, gan “finanšu instrumenta” jēdziens Direktīvas 97/9 nozīmē, bet valsts likumdevējs ir izmantojis Direktīvas 94/19 I pielikuma 12. punktā sniegto iespēju izslēgt šos prasījumus no šajā direktīvā paredzētās garantiju sistēmas, šādas izslēgšanas sekas nevar būt tādas, ka šie prasījumi tādējādi ir izslēgti arī no Direktīvā 97/9 paredzētās aizsardzības sistēmas, atskaitot šīs pēdējās direktīvas 4. panta 2. punktā paredzētajos apstākļos;
- 3) Direktīvas 97/9 2. panta 2. punkts un 4. panta 2. punkts ir jāinterpretē tādējādi, ka tie nepieļauj tādu valsts tiesisko regulējumu kā pamatlietā, atbilstoši kuram iespēja izmantot šajā direktīvā paredzēto kompensēšanas sistēmu ir atkarīga no tā, vai attiecīgā kredītiestāde ir pārskaitījusi vai izmantojusi attiecīgos līdzekļus vai vērtspapīrus bez ieguldītāja piekrišanas.
- 4) Direktīva 97/9 ir jāinterpretē tādējādi, ka valsts tiesai, ciktāl tā uzskata, ka pamatlietās šī direktīva ir izvirzīta pret organizāciju, kura atbilst nosacījumiem, lai pret to varētu atsaukties uz šīs direktīvas tiesību normām, ir pienākums nepiemērot tādu valsts tiesību

normu kā pamatlietā, atbilstoši kurai iespēja izmantot šajā pašā direktīvā paredzēto kompensēšanas sistēmu ir atkarīga no tā, vai attiecīgā kredītiestāde ir pārskaitījusi vai izmantojusi attiecīgos līdzekļus vai vērtspapīrus bez ieguldītāja piekrišanas.

[Paraksti]